

รูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง

A CULTURAL CAPITAL MANAGEMENT MODEL FOR CREATIVE TOURISM IN ANG THONG PROVINCE

วรวิทย์ เกิดสวัสดิ์^{1*} วชรินทร์ ระฤกชาติ¹
ฤทธิพงษ์ ระฤกชาติ² และนิตานาถ เนตรบารมี³
Worawit Koedsawat^{1*} Wacharin Raruekchat¹
Rittipong Raruekchat² and Nisanat Netbaramee³

Received : 21 November 2024

Revised : 8 July 2025

Accepted : 9 July 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง และ 2) จัดทำข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์ ตัวแทนหน่วยงานจำนวน 24 คน และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นตามแนวคิดการพัฒนายั่งยืนและมิติการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตามเป้าประสงค์ของ UNWTO และ UNEP ซึ่งพบว่า 1) รูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ คือ นักท่องเที่ยวหัวใจสร้างสรรค์ เจ้าบ้านเข้มแข็งและสร้างสรรค์ กิจกรรมและภูมิสัมพันธ์แท้จริงไม่จัดสร้าง กระบวนการควบคุมภายในเข้มแข็งและครอบคลุมประโยชน์เข้าถึงอย่างเท่าเทียม และ 2) ข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การกำหนดกระบวนการควบคุมภายใน เพื่อสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงประโยชน์ของชุมชน รวมทั้งการพัฒนากิจกรรมและภูมิสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปสู่ระดับการพัฒนาบริการใหม่เชิงความสัมพันธ์กับชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการ / ทุนทางวัฒนธรรม / การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

³ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

¹ Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University, Ang Thong Campus

² Faculty of Education, Thailand National Sports University, Ang Thong Campus

³ Faculty of Sports Science and Health Sciences, Thailand National Sports University, Ang Thong Campus

* Corresponding Author's E-mail: worawit2561@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to 1) study the cultural capital management model for creative tourism in Ang Thong Province and 2) make recommendations on creative tourism management in Ang Thong Province by using a qualitative research process based on interviews schedule and a set of questions with amount of 24 key informants and analyze Sustainability component for creative tourism developed based on sustainable development concepts and dimensions. Sustainable tourism according to the goals of UNWTO and UNEP The research findings revealed that the cultural capital management model for creative tourism Ang Thong province consist of 5 key elements: 1) creative heart tourists. The host is strong and creative. Real activities and interactions are not organized. The internal control process is strong and comprehensive equal access benefits and 2) recommendations on creative tourism management in Ang Thong Province, including building knowledge and understanding with tourists and strengthening creative tourism communities. Defining the internal control process to create equal access to the benefits of the community, including the development of activities and interactions of creative tourism to the level of development of new services related to the community.

Keywords: Management model / Cultural capital / Creative tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รัฐบาลต่าง ๆ จึงมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อครอบครองส่วนแบ่งตลาดท่องเที่ยวโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียและอาเซียนที่ได้กำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก การท่องเที่ยวจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศในทุกมิติ หากประเทศใดมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน บนพื้นฐานของเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ประกอบกับโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และบุคลากรภาคการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ รวมถึงมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประเทศนั้นก็จะมีข้อได้เปรียบในการแข่งขัน และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องปลอดภัย สะอาด รักษาสภาพแวดล้อม และใช้สื่อสารสนเทศในการท่องเที่ยวมากขึ้น ส่งผลให้การท่องเที่ยวมีแนวโน้มเป็นการท่องเที่ยวแบบอิสระและเฉพาะทาง โดยเน้นความสนใจในชุมชนและมรดกทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวต้องการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างในแต่ครั้ง ทั้งนี้ กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม กำลังได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น การพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงถูกบูรณาการเข้าสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมุ่งสู่การจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ

ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว การสร้างเอกลักษณ์และตราสัญลักษณ์สินค้าทางการท่องเที่ยวด้วยทุนทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศไทย จึงเป็นโอกาสสำคัญในการทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับในระดับสากล (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ถือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่ได้รับการส่งเสริมจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) โดยเน้นการดำรงอยู่ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2006) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยเน้นความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน การเข้าร่วมกิจกรรมอันมีคุณค่าของชุมชนผ่านการเชื่อมโยงจากเจ้าของบ้าน จะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับ “จิตวิญญาณ” ของพื้นที่อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบเดิม ที่มุ่งเน้นการชมสถานที่ พิพิธภัณฑสถาน หรืออนุสาวรีย์ไปสู่การให้ความสำคัญในทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม เช่น วิถีชีวิต บรรยากาศ และอัตลักษณ์ (สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ พิเชษฐสายพันธ์ อรุมา เทพละกุล และธีระ สันเดชาภิรักษ์, 2556)

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งพัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ในท้องถิ่น ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมจากชุมชน เช่น การเรียนภาษาท้องถิ่น การทอผ้า การวาดภาพ และการทำอาหารพื้นบ้าน ซึ่งส่งผลดีต่อชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวและเศรษฐกิจท้องถิ่น รวมถึงการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ การท่องเที่ยวในลักษณะนี้จึงไม่เพียงแต่สร้างมูลค่าให้กับท้องถิ่นและเพิ่มทุนประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยว แต่ยังช่วยส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นและการกระจายรายได้ในชุมชน (ดาริน วรณทรัพย์, นวสินธ์ วงศ์ประสิทธิ์, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ และกาสกร เตชะขันทมากร, 2561)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ลักษณะตามอัตลักษณ์ของทุนทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ 1) มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural heritage) ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และสภาพสังคม 2) วิถีชีวิต (Lifestyles) ที่เน้นวิถีชีวิตของทั้งสังคมเมืองและชนบท 3) ศิลปะ (Arts) ที่ครอบคลุมงานศิลปะและศิลปะการแสดง และ 4) สินค้าที่ตอบสนองความต้องการที่แตกต่าง (Functional creation) ที่เน้นการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติ (Workshop) โดยทุกคนต้องมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ (กองประสานการลงทุน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556)

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2560 - 2564 ที่เน้นการนำทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิมมาพัฒนาให้เกิดรูปแบบการสร้างสรรคแหล่งท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมื่อมีการจัดการอย่างเป็นระบบและประสบความสำเร็จ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนจะกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ของสังคม และเป็นพลังในการสร้างฐานความรู้สำหรับการพัฒนาความเป็นมนุษย์ผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนต่อไป (นิตยา ทองเสนอ และอุทิศ สังขรัตน์, 2558)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ที่อาศัยผลของการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นฐาน สำหรับทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้สำหรับปรากฏการณ์นั้น จึงเน้นศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้มีความรู้หรือมีประสบการณ์โดยตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา (Information-Rich Case) มีความพร้อมและสมัครใจในการให้ข้อมูลในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งสิ้น 24 คน ประกอบด้วย

1. เจ้าหน้าที่ประสานงานการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย ซึ่งมีหน้าที่ในการให้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย 4 คน
2. ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดการท่องเที่ยว และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์แก่นักท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัยจำนวน 4 คน
3. นักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยว จำนวน 4 คน
4. ผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจาก Snowball Technique จำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 2 ประเภทคือแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) และชุดคำถาม (A Set of Questions) โดยแบบสัมภาษณ์ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่าง สำหรับชุดคำถามใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้าจาก เอกสาร ตำรา หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความตระหนักต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หาความตรงของแบบตรวจสอบรายการ และชุดคำถาม โดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ (ค่า IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาให้คะแนนดังนี้ ระดับคะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่ามีความเหมาะสม 0 - 1 เมื่อไม่แน่ใจ เมื่อแน่ใจว่าไม่เหมาะสม
2. วิเคราะห์ดัชนีความตรงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสัมภาษณ์โดยใช้ Item-total correlation และหาความเชื่อมั่นตามสูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α –Cronbach Coefficient) โดยแบบสัมภาษณ์จะต้องมีค่าความเชื่อมั่น .80 ขึ้นไปจึงจะสามารถนำไปใช้วัดความตระหนักได้

3. หากคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ตรวจสอบอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ตามวิธี Item – total Correlation หากความเชื่อมั่นเป็นรายด้าน และทั้งฉบับของเครื่องมือ โดยใช้สูตร Kuder-Richardson (KR-20) โดยจะต้องมีค่าความเชื่อมั่น .80 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมและเรียบเรียงเอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ทั้งในและต่างประเทศ ผ่านหนังสือ ตำรา บทความ วิชาการ นิตยสารด้านการท่องเที่ยว สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลสถิติต่าง ๆ ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อทำความเข้าใจนิยาม คำจำกัดความ และการให้ความหมายของ ทูนาทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) ผ่านกระบวนการเรียนรู้ และทำความเข้าใจในพื้นที่การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองที่มีความแตกต่าง โดดเด่นและน่าสนใจ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจในการจัดการทูนาทางวัฒนธรรมเพื่อท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในฐานะที่เป็นต้นแบบได้อย่างแท้จริง โดยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงในกิจกรรมท่องเที่ยวสร้างสรรค์ รวมถึงการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participation Observation) ในด้านสภาพแวดล้อมและบริบททั่วไปในเชิงกายภาพของพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสังคมศาสตร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Mean Score)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทูนาทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise

3. การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล (Rationale Content Analysis) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ประสานงาน ผู้รับผิดชอบการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย ในด้านสภาพแวดล้อมและบริบททั่วไปในเชิงกายภาพของพื้นที่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เชิงพรรณนา ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก
ฐานนิยม มัธยฐาน

เชิงคุณภาพ การสร้างข้อสรุป (Appleton, 1995) จำแนกข้อมูลอย่างเป็นระบบ (Typological Analysis) เปรียบเทียบข้อมูลประเด็นของความสอดคล้อง (Logical Descriptive Analysis) การจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categorization) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงเหตุผล (Rationale Content Analysis)

ผลการวิจัย

องค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง

การวิเคราะห์องค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนในจังหวัดอ่างทอง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยเพื่อตีความสร้างข้อสรุปเชิงเปรียบเทียบ โดยอ้างอิงตัวแบบองค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ส่วนประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง

1. นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะต้องการประสบการณ์ที่แท้จริงจากการได้ลงมือทำในสิ่งเดียวกับสิ่งที่คนในชุมชนทำเป็นประจำ และเห็นความสำคัญของคุณค่าของกิจกรรมและการมีอยู่ของทรัพยากรของชุมชนที่สร้างกิจกรรม หรือกระบวนการที่น่าสนใจให้กับชุมชนจากความเข้าใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่กลับพบว่านักท่องเที่ยวของชุมชนในจังหวัดอ่างทองส่วนใหญ่ไม่รู้จักรักการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาก่อน ในขณะที่นักท่องเที่ยวบางคนเคยเห็นหรือเคยได้ยินคำนี้ แต่ไม่แน่ใจว่าคือการท่องเที่ยวแบบใด อย่างไรก็ตาม มีนักท่องเที่ยวบางคนพยายามให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามความเข้าใจของตนเองว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย ธรรมชาติ หรือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมงานศิลปะ หรือวัฒนธรรมในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และนักท่องเที่ยวบางคนเคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาก่อนแต่ไม่ทราบว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

“ผมเพิ่งเคยได้ยินคำว่านักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นครั้งแรกจะมีที่เคยได้ยินใกล้เคียงมาก็พวกเศรษฐกิจสร้างสรรค์ คิดว่าแนวทางมันก็คงไม่ต่างกันมากนัก แต่ถ้าถามให้ตอบว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างกันอย่างไร ผมก็ไม่กล้าตอบเพราะผมไม่รู้ว่าการท่องเที่ยวที่ผมรู้จักแบบไหนคือการท่องเที่ยววัฒนธรรมบ้าง แบบไหนคือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในฐานะนักท่องเที่ยวผมไม่สนใจว่ามันจะเป็นการท่องเที่ยวแบบไหน ผมสนใจแค่จะไปเที่ยวที่นั่นแล้วผมตอบความต้องการในการไปเที่ยวของผมในแต่ละครั้งได้หรือไม่”

นักท่องเที่ยวเพศชาย จากกรุงเทพฯ อายุประมาณ 30 ปี
(สัมภาษณ์, 9 มิถุนายน 2565)

2. ผู้คนหรือสมาชิกของชุมชน

ผู้คนหรือสมาชิกในจังหวัดอ่างทอง ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีเพียงเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อยู่บ้าง ในขณะที่ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนของสมาชิกแต่ละคน มีระดับความเข้าใจที่แตกต่างกันไปจนถึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนเลย ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะของส่วนประกอบของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความยั่งยืนตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

“ที่นี่ได้เป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของประเทศไทยจริง ๆ ตอนแรกก็ไม่รู้หรอก ว่าคืออะไร แต่มีคนของการท่องเที่ยว มาบอกว่า ที่นี่เข้าข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้ทำเอกสารส่งไปประกวดที่กรุงเทพฯ ส่งไปก็หายเงียบไปนาน แล้วก็มีคนโทรมาให้รับรางวัลว่าเราได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตอนไปรับรางวัลยังไม่ทราบเลยว่าคืออะไร แต่ก็ไปคุยไปถามทีมงานว่า มันเป็นอย่างนี้ถึงได้รู้ว่า คือการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ทำเอง”

เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนจังหวัดอ่างทอง
(สัมภาษณ์, 4 กรกฎาคม 2565)

3. เครือข่าย

เครือข่ายภายในชุมชนพบว่า ในจังหวัดอ่างทองมีการรวมกลุ่มความร่วมมือหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มความร่วมมือที่เกิดขึ้นจากคนในพื้นที่แต่ดั้งเดิม โดยแต่ละกลุ่มมีความร่วมมือที่เข้มแข็ง แต่พบว่าความร่วมมือระหว่างกลุ่มยังมีไม่มากนัก นอกจากนี้ยังขาดอำนาจในการต่อรองกับหน่วยงานรัฐและผู้ประกอบการเอกชนที่เป็นนายทุนจากนอกชุมชน

“แต่ถ้าเค้าไม่ทำเราก็ทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด วัตถุประสงค์กับชุมชนก็ช่วยกันพัฒนาและสืบทอดประเพณีเท่าที่เราทำได้นั้นแหละ”

เจ้าอาวาสวัดแห่งหนึ่งในชุมชนจังหวัดอ่างทอง
(สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2565)

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วยทรัพยากรทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และวิถีชีวิต ซึ่งทำให้จังหวัดอ่างทองมีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดอ่างทองได้ นอกจากนี้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมยังมีความน่าสนใจและส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีพื้นฐานมาจากการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตของชุมชนจากกิจกรรมของชุมชนที่มีอยู่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง

ในขณะที่การวิเคราะห์องค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง ในหัวข้อที่ผ่านมา ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยว สมาชิกและเครือข่ายในจังหวัดอ่างทอง และรัฐยังมีคุณลักษณะที่ไม่สนับสนุนความสมบูรณ์ขององค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังพบว่า ในจังหวัดอ่างทองยังมีลักษณะบางอย่างที่ไม่สะท้อนหรือไม่เพียงพอสำหรับองค์ประกอบของความยั่งยืนในบางมิติ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของความยั่งยืนในมิติอื่น เนื่องจากองค์ประกอบของความยั่งยืนในทุกมิติต่างมีความเชื่อมโยงต่อกัน และเชื่อมโยงต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และชุมชนอย่างเป็นวัฏจักร ดังนั้นเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองมีความยั่งยืนและสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนได้ในระยะยาว มีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของประเทศไทย รวมถึงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว และสมาชิกในจังหวัดอ่างทองที่มีต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น ชุมชนในจังหวัดอ่างทองควรมีการดำเนินการเพื่อลดช่องว่างขององค์ประกอบของความยั่งยืนในมิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

นักท่องเที่ยวและสมาชิกของชุมชนก็มีบทบาทอย่างมากต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ทั้งในเชิงการสร้างสรรค์กิจกรรม และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ดังนั้นในเบื้องต้นจึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนในจังหวัดอ่างทองได้

2. เพิ่มความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชน

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในจังหวัดอ่างทอง ทั้งการท่องเที่ยวแบบมวลชน การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หรือการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เพิ่มเกิดขึ้นนั้น ต้องยอมรับว่าที่ผ่านมาภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและการสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนไม่มากนัก แต่ยังต้องการผลทางเศรษฐกิจและภาพลักษณ์ให้กับภาพรวมของชุมชนและหน่วยงาน ดังนั้นในการเริ่มต้นใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งแม้ว่าบทบาทและการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและสมาชิกในชุมชนจะมีความสำคัญมากกว่าบทบาทของรัฐ แต่รัฐยังจำเป็นต้องทำหน้าที่เป็นผู้ติดตามสถานการณ์และให้การอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เหล่านั้นเช่นเดียวกัน โดยต้องมีความกระตือรือร้นและความจริงจังในการมีส่วนร่วมในบทบาทดังกล่าวมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน โดยเฉพาะการส่งเสริมด้านความรู้ความเข้าใจและการเป็นหน่วยงานกลางในการเริ่มต้นสร้างความร่วมมือภายในชุมชน

3. เพิ่มความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายที่มีอยู่ และสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ ภายในชุมชน

จากสถานการณ์ความร่วมมือของคนในจังหวัดอ่างทองในปัจจุบัน ซึ่งมีความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ อยู่แต่ขาดความร่วมมือระหว่างเครือข่ายดังกล่าวไปแล้วข้างต้น ทำให้เครือข่ายที่มีอยู่มีอำนาจในการต่อรองกับภาครัฐ นักท่องเที่ยว รวมถึงนายทุนที่เข้ามาประกอบกิจการในพื้นที่ของชุมชนไม่มากนัก ซึ่งทำให้กระบวนการควบคุมภายในของชุมชนขาดความเข้มแข็งและไม่สามารถสร้างความสมบูรณ์ขององค์ประกอบของความยั่งยืนในมิติอื่น ๆ ได้เช่นกัน โดยการสร้างความร่วมมือ

ระหว่างเครือข่ายและสมาชิกของชุมชนจำเป็นต้องมีความเข้าใจต่อสถานการณ์หรือปัญหาของชุมชนร่วมกัน และมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

4. การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่มีต่อภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่ถูกต้องให้กับผู้บริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ความรู้ความเข้าใจต่อภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่ถูกต้องของผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อองค์ประกอบของความยั่งยืนในมิติความร่ำรวยทางวัฒนธรรมของชุมชน ดังนั้น ความเข้าใจที่ถูกต้องของผู้ส่งมอบบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่อมทำให้วัฒนธรรมที่ถูกส่งต่อมีความถูกต้องและมีความแท้จริงสืบไป ดังนั้นผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะผู้นำกิจกรรมสร้างสรรค์ของชุมชน ผู้บรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว รวมถึงผู้ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวควรได้รับการถ่ายทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่ถูกต้อง ตั้งแต่ที่มาที่ไป ระเบียบขั้นตอน ความเป็นเหตุเป็นผล หรือเรื่องเล่าที่ทรงคุณค่า โดยอาศัยความร่วมมือของเครือข่าย สมาชิกกลุ่มเก่าของชุมชนโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับการยกย่องเป็นปราชญ์ชาวบ้านในด้านต่าง ๆ และวัฒนธรรมของชุมชนร่วมกัน โดยควรทำเป็นประจำและสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชนบิดเบือน เพราะแรงหนุนจากปัจจัยแวดล้อมอื่นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจนำเอาหลักการจัดการความรู้ (Knowledge Management) มาประยุกต์ใช้ในการคงไว้ซึ่งภูมิปัญญา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของจังหวัดอ่างทองในลักษณะที่เป็นของชุมชนเองต่อไป

5. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองไปสู่การพัฒนาบริการใหม่เชิงความสัมพันธ์กับชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในระดับ Workshop and Open Source แต่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ประสบความสำเร็จและสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชนและการท่องเที่ยวได้มากที่สุดควรเป็นการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกหรือกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวของตนเองได้อย่างอิสระตามความสนใจและประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ นั่นหมายความว่า ไม่ว่าจุดใดหรือพื้นที่ใด ๆ ในจังหวัดอ่างทองก็สามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามต้องเป็นไปตามความยินยอมและความยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวของเจ้าของพื้นที่หรือเจ้าของกิจกรรมนั้น ๆ ของชุมชน ซึ่งความยินยอมและยินดีต้อนรับจะเกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวและสมาชิกของชุมชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวและชุมชนภายใต้แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในเชิงทฤษฎี กรอบนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศ และปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยกรอบการพิจารณาองค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกรอบในการวิเคราะห์ สังเคราะห์เท่านั้น หากสมาชิกและเครือข่ายของชุมชนร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดทางอย่างแท้จริง และกำหนดกระบวนการควบคุมภายในของชุมชนที่มีความเข้มแข็งทั้งในเชิงความเข้มแข็งของกระบวนการและความเข้มแข็งของความร่วมมือแล้วนั้น ชุมชนจะสามารถเรียกคืนความไม่สมดุลที่สูญเสียไปบางส่วนกับมาสู่ชุมชน

และจะสามารถนำมาซึ่งความเข้มแข็งขององค์ประกอบของความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในทุกองค์ประกอบที่จะส่งผลต่อความยั่งยืนของชุมชนทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อไป ในที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองที่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่สะท้อนระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองแบบพัฒนาบริการใหม่เชิงประสบการณ์และการเดินทางค้นหาของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับการศึกษาของ ฐิติมา อังกรวัชรพันธุ์ และกิงกนก เสาวภาวงศ์ (2561) ได้แก่ กิจกรรมการปั้นตุ๊กตาชาววัง ประดิษฐ์จักสานจากไม้ไผ่ และหวาย

ในขณะที่กิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายในจังหวัดอ่างทอง เช่น การนั่งเรือไหว้พระ 9 วัด เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในระดับที่ไม่เพียงพอต่อการเป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แต่กิจกรรมท่องเที่ยวภายในพื้นที่จังหวัดอ่างทองที่มีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมพิเศษ ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของ เพชรศรี นนทศิริ (2555) ที่พบว่าเป็นการนำวิถีของคนในชุมชนมาแสดงรวมกัน ทั้งการปั้นตุ๊กตาชาววัง การสานตะกร้าด้วยไม้ไผ่ มีความสอดคล้องตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบพัฒนาบริการใหม่เชิงการรับประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว หรือในลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการ

อย่างไรก็ตามพื้นที่ในจังหวัดอ่างทอง เป็นพื้นที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ซึ่งเป็นแหล่งที่น่าสนใจและสามารถสร้างเรื่องราว และสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนในหลายพื้นที่ได้ โดยไม่จำกัดอยู่เฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชนดังเช่นในปัจจุบัน เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวย้อนรอยทางประวัติศาสตร์ เรื่องราววีรกรรมของวีรชนคนกล้าชาวบ้านสีบัวทอง และเผยแพร่แหล่งผลิตสินค้าด้านหัตถกรรมและด้านการเกษตร ดังที่ ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (2554) กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในระดับสูงสุด สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในระดับความสัมพันธ์กับชุมชนต่อไปได้ หรือการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกเข้าไปในท่องเที่ยวในสถานที่ใดก็ได้ที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจต่อสิ่งที่เป็นอย่างอยู่อย่างแท้จริงในสถานที่นั้น ๆ และคนในชุมชนมีความยินดีต้อนรับและสามารถเติมเต็มความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยใช้แนวทาง วิถี หรือกิจกรรมที่มีความแท้จริงของชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนหลักของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทอง โดยมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวและความยั่งยืนของชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางไว้ 9 ด้าน ดังนี้

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับนักท่องเที่ยวและสมาชิกของชุมชน เบญจมาภรณ์ ชำนาญญา (2562) ยังได้กล่าวสนับสนุนว่า นักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านต้องมีความผูกพันระหว่างกัน มีประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

2. เพิ่มความร่วมมือระหว่างภาครัฐและชุมชน ภาวิณี รอดประเสริฐ และวรารุณ บุญศรี (2561) ได้กล่าวเสริมว่าประชาธิปไตยชุมชน คือ รูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมที่เน้นการดำเนินการ

โดยชุมชน เพื่อให้ชุมชนใช้สิทธิการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการท้องถิ่นร่วมกับองค์การ บริหาร ส่วนท้องถิ่น และภาคราชการ

3. เพิ่มความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายที่มีอยู่ ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษาของ ดาริน วรณทรัพย์ นวสินนท์ วงศ์ประสิทธิ์ ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ และกาสัก เตชะชั้นหมาก (2561) ที่พบว่า การสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายต่าง ๆ ภายในชุมชน โดยทุกเครือข่ายต้องมีความเข้าใจต่อสถานการณ์ หรือปัญหาของชุมชนร่วมกัน และมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยในระยะแรกอาจจำเป็นต้องมีความร่วมมือที่ทุกฝ่ายจะต้องได้ประโยชน์จากการร่วมมือที่เกิดขึ้น

4. เครือข่ายและสมาชิกของชุมชนให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องกับการศึกษาของ Richard (2017) ที่กล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจที่มีต่อ ภูมิปัญญา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่ถูกต้องให้กับผู้ให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และ ใช้หลักการจัดการความรู้

5. เครือข่ายความร่วมมือดำเนินการในการคงพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมและจำกัดขอบเขต ธุรกิจหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความยั่งยืน ด้วยการปรับเส้นทางการเดินทางเข้ามา ในชุมชน และกำหนดขอบเขตการขยายตัวของธุรกิจที่พิกเพื่อลดการรุกรานพื้นที่เกษตรกรรมดั้งเดิม

6. ใช้เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นสื่อกลาง ในการสร้างและพัฒนา ความร่วมมือระหว่างชุมชนและสร้างความเท่าเทียมทางสังคม

7. พัฒนาความสมบูรณ์ทางกายภาพพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ การพัฒนาโครงข่าย การให้บริการขนส่งทั้งทางบก และทางน้ำ การพัฒนาทางสารสนเทศ การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการพัฒนาด้านความสะอาดและความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวซึ่ง วรณษา แสนลำ ศิริพร เลิศยิ่งยศ และ สุภาวดี มณีเนตร (2565) ได้กล่าวเสริมว่าชุมชนต้องพึ่งพาตนเองได้ในลำดับแรก เพื่อพัฒนาความสมบูรณ์ทางกายภาพที่ยังอยู่ภายใต้ความสามารถในการรองรับของชุมชน ในขณะที่เดียวกันรัฐก็ควรให้การสนับสนุนเพิ่มเติม

8. สมาชิกและเครือข่ายของชุมชนร่วมกันการขยายขอบเขตของกระบวนการควบคุม ภายในโดยอาจอาศัยกรอบในการกำหนดตัวชี้วัดด้านความยั่งยืนของชุมชน และความยั่งยืน ทางการท่องเที่ยวของหน่วยงานต่าง ๆ ในการสร้างกระบวนการควบคุมภายในของชุมชนได้ The Guidebook on Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations (World Tourism Organization [UNWTO], 2004)

9. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนอาจทงไปสู่การพัฒนาบริการใหม่ เชิงความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการพัฒนาความหลากหลายของกิจกรรมสร้างสรรค์จากกิจกรรม ดั้งเดิมที่สะท้อนวิถีชีวิตเกษตรกรรมริมน้ำของชุมชน การขยายขอบเขตแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในชุมชน และการเปลี่ยนรูปแบบการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ชุมชนอาจทงเป็นที่รู้จักในฐานะ ชุมชนที่รุ่งเรืองทางอารยธรรมและธรรมชาติมากกว่าการเป็นชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว ภูริวัจน เดชอุดม (2556) ได้กล่าวเสริมว่า การกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ ตระหนักถึงคุณค่า ทางอารยธรรมและธรรมชาติ ได้โดยวิธีการเล่าเรื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อื่น ๆ ของจังหวัดอ่างทองร่วมด้วย เพื่อให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว
2. ควรนำกรอบการวิเคราะห์องค์ประกอบความยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ในการค้นหาองค์ประกอบความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในจังหวัดอ่างทองให้อยู่ในระดับสูงหรือระดับ Relational เพื่อสร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวให้กับชุมชนได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา แผนการพัฒนากการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564 (2564, 22 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 128 ตอนพิเศษ 67. หน้า 14-72.
- กองประสานการลงทุน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). **โครงสร้างส่งเสริมการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://touisminvest.tat.or.th/ctbookth/>. (2566, 1 มีนาคม).
- ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2554). เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทู่นวัฒนธรรมและโอกาสทางธุรกิจ. **วารสารนักบริหาร**. 31(1): 32 - 37.
- จิตติมา อังกรวัชรพันธุ์ และกิงกนก เสาวภาวงศ์. (2561). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**. 10(20): 29 - 41.
- ดาริน วรณทรัพย์, นวสินธ์ วงศ์ประสิทธิ์, ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ และกาสัก เตชะขันหมาก. (2561). รูปแบบการจัดการทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในประเทศไทย. **วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า**. 5(1): 17 - 24.
- นิตยา ทองเสนอ และอุทิศ สังขรัตน์. (2558). การจัดการวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในตำบลเกาะหมาก อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 10(1): 187 - 205.
- เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา. (2562). แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่ตำบลบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ. **สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**. 25(2): 22 - 39.
- เพชรศรี นนท์ศิริ. (2555). รูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตภาคเหนือตอนล่าง. **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**. 8(2): 47 - 66.
- ภาวิณี รอดประเสริฐ และราวุธ บุญศรี. (2561). ประชาธิปไตยชุมชน: กระบวนการขับเคลื่อนสังคม. **วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 37(2): 166 - 173.

- ภูริวัจน เดชอุม. (2556). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : กรอบแนวคิดสู่แนวทางปฏิบัติ สำหรับประเทศไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย**. 33(2): 329 - 364.
- วรรณษา แสนลำ ศิริพร เลิศยิ่งยศ และสุภาวดี มณีเนตร. (2565). การพัฒนาศักยภาพชุมชนบนฐาน ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. **วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. 12(4): 54 - 67.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ พิเชฐ สายพันธ์ อรุมา เตพละกุล และธีระ สันเดชารักษ์. (2556). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism)**. กรุงเทพฯ: องค์การบริหาร การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์กรมหาชน) ร่วมกับคณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Appleton. (1995). The effect of a Constructivist of Student Learning During Science Classes Using Constructivist Base Model. **Journal of Research in Science Teaching**. 19(3): 51 - 62.
- Richard, G. (2017). **Creative Tourism and Local Development**. [Online]. Retrieved from https://www.academia.edu/4386384/Creative_Tourism_and_Local_Development. (2017, 20 August).
- UNESCO. (2006). **Towards sustainable strategies for creative tourism discussion report of the planning meeting for 2008**. International Conference on Creative Tourism Santa Fe, New Mexico” USA. October 25 - 27.
- UNWTO. (2004). **Sustainable Tourism**. [Online], Available: <http://www.sustainabletourism.net/definitions.html>. (2012, 6 July).